

Svar på skriftligt spörsmål SSS 659/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om behandlingen av arbetsverksamhet med låg tröskel i aktiveringsmodellen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 659/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Silvia Modig/vänst:

Varför räknas arbetsverksamhet med låg tröskel inte som sådan aktivitet som aktiveringsmodellen förutsätter och

hur tänker regeringen säkerställa att aktiveringsmodellen inte blir ett hinder för verklig aktivitet bland människor?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Målet med aktiveringsmodellen som trädde i kraft i början av 2018 är att förkorta arbetslöshetsperiodernas varaktighet och öka sysselsättningen. Med anledning av detta inbegrips i aktiveringsmodellen förutom sysselsättning som löntagare eller företagare också deltagande i tjänster som främjar sysselsättning och sysselsättningsstödjande verksamhet anordnad av Arbetskraftsmyndigheterna. Sysselsättningsstödjande verksamhet som ordnas av andra aktörer har inte kunnat beaktas i aktiveringsmodellen.

Under den tid som modellen varit i kraft har den vidareutvecklats i två omgångar. Sedan årsskiftet beaktas studier i modellen i högre grad än tidigare. Från och med början av april beaktas även sysselsättningsstödjande träning och motsvarande verksamhet anordnad av andra aktörer än Arbetskraftsmyndigheterna i modellen. Om ändringarna stadgas i statsrådets förordning 1313/2018.

Till de andra aktörer som nämns i statsrådets förordning som träder i kraft i början av april hör exempelvis kommuner och samkommuner, och de kan ordna sysselsättningsstödjande träning och annan verksamhet även tillsammans med sådana aktörer som inte nämns i förordningen i fråga. Verksamhet som bidrar till uppfyllandet av aktiveringsmodellens krav ska dock fortfarande vara sysselsättningsstödjande. Verksamhet som anknyter till välbefinnande, främjande av hälsa eller exempelvis rehabiliteringshandledning bidrar fortfarande inte till uppfyllande av modellens krav. Varje aktör ska själv bedöma om den är en sådan aktör som avses i förordningsändringen, och aktörerna ska också själva bedöma om den verksamhet de ordnar är sysselsättningsstödjande träning eller annan verksamhet, eller om verksamheten är sådan som inte bidrar till uppfyllande av aktiveringsmodellens krav.

Svar på skriftligt spörsmål SSS 659/2018 rd

Såsom konstateras i spörsmålet har diskussionen om aktiveringsmodellen lyft fram utmaningar som under årens lopp har bildats i systemet med utkomstskydd för arbetslösa och tillämpningen av det. Utmaningar har uppstått till följd av förändringar i arbetslivet, men en del av dem uppstår på grund av faktorer utanför systemet med utkomstskydd för arbetslösa. En central sådan utmaning är att just arbetslöshetsskyddet har blivit den primära förmånen i situationer där andra orsaksbaserade förmåner inte kan beviljas på grund av begränsningar i den lagstiftning de omfattas av. Detta trots att arbetslöshetsförmånerna enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa är avsedda att ersätta de ekonomiska förluster som arbetslöshet orsakar och på så sätt trygga arbetslösa arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden.

Teman som anknyter till det skriftliga spörsmålet har även behandlats av utredarna Oivo och Kerätär i rapporten Väger in i arbetslivet för partiellt arbetsföra – förmåner, tjänster, stödåtgärder (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 43/2018). I rapporten lyfter utredarna bland annat fram de långtidsarbetslösas andel av de partiellt arbetsföra (år 2017 var andelen 47,3 %) och uppmärksammar det faktum att försämrad arbetsförmåga bland långtidsarbetslösa till stor del är oidentifierad. De bedömer att omkring 27 000 långtidsarbetslösa arbetssökande de facto är arbetsoförmögna och omfattas av fel förmåner.

När man framöver fortsätter diskussionen om utvecklingen av vårt socialskyddssystem utgående från utredarnas rapport och Toimi-projektet, som nu är i sin slutfas, torde det vara befogat att öppet granska det befintliga systemet av förmåner och tjänster och fråga om förmånerna och tjänsterna fungerar så att de på bästa sätt och med rätt metoder stödjer människor i den situation de befinner sig i och beaktar i vilket skede exempelvis en partiellt arbetsföra person är på vägen mot arbetslivet. Samtidigt torde det vara ändamålsenligt att fråga om det är motiverat att människor vars arbetsförmåga är begränsad ska höra till det förmånssystem som förutsätter mest motprestationer, det vill säga arbetslöshetsskyddet.

Helsingfors 8.3.2019

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila